

Yhteisöjen tulolähdejaon poistaminen ja sen vaikutus verotuksessa

Mayumi Kaukoranta

Tekijä(t) Mayumi Kaukoranta	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Yhteisöjen tulolähdejaon poistaminen ja sen vaikutus verotuksessa	Sivu- ja liitesivumäärä 32
<p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää yhteisöjen tulolähdejaon poistamisen vaikutuksia yhteisöjen verotukseen. Lakimuutokset tulivat voimaan vuoden 2020 alussa, mutta suurin osa yhteisöistä kokee tulolähdejaon poistumisen vasta tehdessään tilinpäätöstä 2020, tästä johtuen opinnäytetyön aihe on ajankohtainen. Opinnäytetyössä perehdyttiin tulolähdejaon käsitteeseen ja sen aiheuttamiin ongelmiin.</p> <p>Työssä selvitettiin, minkälaisia lakimuutoksia on tullut ja miten ne vaikuttavat yhteisöjen verotettavan tulon laskemiseen. Työ toteutettiin ilman toimeksiantajaa laadullisia eli kvalitatiivisia menetelmiä käyttäen. Teoriaosuus rakennettiin käyttäen Verohallinnon ohjeita ja ammattikirjallisuutta. Työn empiirisessä osassa tarkasteltiin tulolähdejaon poistamisen vaikutuksia yhteisöjen verotukseen kuvitteellisten esimerkkilaskelmien avulla.</p> <p>Opinnäytetyön tuloksena todettiin, että tulolähdejaon poistamisesta hyötyvät yhteisöt, joilla oli ennen verovuotta 2020 kaksi tulolähdeä. Tulolähdeuudistuksen tarkoituksena oli poistaa tulolähdejaon välistä tulkintaongelmaa. Jatkossa ongelma siirtyisi tulolähteen välistä ongelmasta EVL:n sisäisen omaisuuslajien väliseksi tulkinnaksi.</p>	
Asiasanat Tulolähdejako, tulolähteet, elinkeinotoiminta	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimustyön tavoitteet ja rajaukset	2
1.2	Tutkimusmenetelmä ja tietoperusta.....	3
2	Tulolähdejako ennen verovuotta 2020.....	4
2.1	Tulolähteet	4
2.1.1	Elinkeinotoiminnan tulolähde ja kriteerit	4
2.1.2	Maatalouden tulolähde	6
2.1.3	Muun toiminnan tulolähde	6
2.2	Tulolähdejaon merkitys: erot tulolähteiden välillä	6
2.2.1	Luovutustappioiden ja luovutusvoittojen verokohtelu	7
2.2.2	Menojen ja menetysten verokohtelu	8
2.2.3	Konserniavustus	9
2.2.4	Vahingon- ja vakuutuskorvaukset.....	9
2.3	Tulolähdejaon tyypilliset rajanvetotilanteet	9
3	Lakimuutokset: eräiden yhteisöjen tulolähdejaon poistaminen	11
3.1	Tausta.....	11
3.2	Elinkeinoverolain soveltamisala yhteisömuodon perusteella	12
3.3	Yhteisöt, jotka jäävät ulkopuolelle tulolähdejaon poistamisessa	12
3.4	Uusi omaisuuslaji: muun omaisuuden verotus	13
3.4.1	Muun omaisuuden tulot	13
3.4.2	Tulon hankkimiseen liittyvät menot ja menetykset	14
3.4.3	Tulon hankkimiskäytössä olevan muun omaisuuden hankintameno.....	14
3.4.4	Muut menot ja menetykset	15
3.4.5	Omaisuuden hankintameno, joka ei ole tulonhankkimiskäytössä	16
3.4.6	Arvostaminen	16
3.5	Tappioiden vähentäminen	16
3.5.1	Tulolähteen tappiot.....	17
3.5.2	TVL-luovutustappiot	17
3.6	Muut lakimuutokset	18
3.6.1	Asuintalovarauslaki	18
3.6.2	Käyttämättömät ulkomaisen veron hyvitykset.....	18
3.6.3	Konserniavustuslaki	18
3.7	Tulkinnanvaraisuus	18
4	Tulolähdejaon poistamisen vaikutus verotuksessa	20
4.1	Luovutustappioiden vähentäminen.....	20
4.2	Tulolähteiden tappioiden vähentäminen ja siirtymäsäännökset	21
4.3	TVL-luovutustappioiden vähentäminen ja siirtymäsäännökset	22

4.4	Konsultointiyritys D Oy	23
4.5	Ravintola E Oy	24
5	Pohdinta.....	28
5.1	Opinnäytetyön tulokset.....	28
5.2	Jatkotutkimusehdotukset.....	28
5.3	Lopuksi	29
	Lähteet	30

Käytetyt lyhenteet

EVL	Elinkeinoverolaki / Laki elinkeinotulon verottamisesta 360/1968
TVL	Tuloverolaki 1535/1992
MVL	Maatalouden tuloverolaki 543/1967
VML	Laki verotusmenettelystä 1558/1995

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tekijä on ammatiltaan kirjanpitäjä, jolla on useamman vuoden työkokemus tilitoimistossa. Opinnäytetyön tekijän mielestä mielenkiintoisin ja jännittävin työvaihe on yhtiön verolaskelma, koska lakien soveltamisen vuoksi joskus kirjanpidon tulos ja verotettava tulos poikkeaa paljon toisistaan. Tämä on yllätys sellaisille yrittäjille, jotka ovat juuri aloittaneet liiketoimintansa, koska he eivät välttämättä ymmärrä, miten yrityksen verotettava tulo lasketaan.

Ennen hallituksen esitykseen 257/2018 vp sisältyviä lakimuutoksia vuonna 2020 Suomessa osakeyhtiön verotettava tulo laskettiin verolähteittäin. Tämä tarkoittaa sitä, että verotusta varten verovelvollisen tulot jaetaan tulolähteisiin, joista lasketaan kustakin verot erikseen. Tulolähteitä on elinkeinotoiminnan tulolähde, maatalouden tulolähde ja henkilökohtainen tulolähde. Elinkeinotoimintaa harjoittavan yrityksen tulos lasketaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (24.6.1968/360, jäljempänä EVL) mukaan, samoin maataloutta harjoittavan yrityksen tulos lasketaan maatalouden tuloverolain (15.12.1967/543, jäljempänä MVL) mukaan. Jos yritys harjoittaa esimerkiksi vuokraustoimintaa, sen verotukseen voidaan soveltaa tuloverolakia (30.12.1992/1535, jäljempänä TVL). Yritysmuodolla ei ole merkitystä tulolähdejakoön ja siksi jopa yhdessä yrityksessä voi olla kaikki kolme eri tulolähdettä.

Suomessa osakeyhtiön kaikkea tuloa verotetaan 20 %:n veroprosentin mukaan. Jos toisen tulolähteen tulos on voitollinen ja toisen tappiollinen, yritys joutuu maksamaan veroa voitollisesta tulolähteen tuloksesta, vaikka kirjanpidon tulos on tappiollinen. Tulolähdejaon perustana on, että eri tulolähteiden tuloksia ei voi netottaa. Tämä on aiheuttanut usein yrittäjille hämmennystä ja mahdollista verorasitusta.

Tulolähdejaossa on ollut myös lain soveltamisongelmia siinä, minkälainen yritystoiminta katsotaan elinkeinotoiminnaksi. Tyypillisesti kiinteistön vuokratoimintaa ja sijoitustoimintaa harjoittavien yhtiöiden tulot on verotettu tuloverolain mukaisesti. Valtiovarainministeriön työryhmä sekä elinkeinoverotuksen asiantuntijatyöryhmä tarkastelivat tulolähdejaon poistamista aikaisemmin. Kyseinen työryhmä ja asiantuntijaryhmä päätyi samaan näkemykseen, että elinkeinoverolakia sovellettaisiin osakeyhtiöiden ja osuuskuntien verotukseen niiden toiminnan luonteesta riippumatta. Ne työryhmät eivät kuitenkaan ehdottaneet ratkaisua.

Taloushallintoliitto on ehdottanut tulolähdejaon poistamista TAL-uutisessa helmikuussa 2017. Liiton mukaan verolakien soveltamissäännökset ovat yleisluonteisia ja tulkinnanvaraisia, mikä synnyttää epävarmuutta, ennustamattomuutta ja hallinnollisia kustannuksia yrityksille. (Suomen Taloushallintoliitto ry 2017.)

Vuonna 2019 eduskunta on hyväksynyt hallituksen esityksen (HE 257/2018 vp), joka koskee tulolähdejaon poistamista. Vuoden 2020 alusta lähtien eräiden yhteisöjen verotettava tulo lasketaan elinkeinoverolain mukaan, eli yhteisön verotettavasta tulosta poistetaan henkilökohtainen tulolähde. Käytännössä verovuodelta 2020 toimitettavassa verotuksessa sovelletaan uusia säännöksiä.

Tulolähdeuudistuksen myötä yhteisön kaikki toiminnot kuuluvat elinkeinotulolähteeseen maatalouden tulolähdettä lukuun ottamatta ja näin ollen tulolaskennassa kaikki tulot ja menot lasketaan elinkeinotulolähteeseen. Lisäksi uudistuksen myötä yhteisön elinkeinotulolähteeseen sisällytetään uusi omaisuuslaji *muu omaisuus*, johon kuuluu sellainen omaisuus, joka ei kuulu yhteisön elinkeinotoimintaan eikä sitä käytetä tulonhankkimistoiminnassa. Ennen lakimuutoksia tällainen omaisuus kuului henkilökohtaiseen tulolähteeseen.

Elinkeino toiminnan käsite säilyy samana, mutta EVL:a sovelletaan myös yhteisön muuhun toimintaan. Jatkossa tulolähdejaketulkinnat voisivat muuttua omaisuuslajitulkinnoiksi.

1.1 Tutkimustyön tavoitteet ja rajaukset

Opinnäytetyö toteutetaan tutkimustyönä ilman toimeksiantajaa. Työstä on kuitenkin hyötyä alalla toimiville henkilöille sekä alan opiskelijoille, koska lakimuutokset ovat tulleet voimaan vuonna 2020, joten aihe on ajankohtainen ja opinnäytetyö antaa lisää tietoa muutoksesta.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on perehtyä kolmen tulolähteen käsitteeseen, lakiuudistukseen ja sen vaikutuksiin. Lisäksi opinnäytetyön tekijä alan ammattilaisena haluaa syventää omaa osaamistaan yritysverotusta koskevasta lainsäädännöstä, koska muutos vaikuttaa monen yrityksen verotukseen.

Tutkimusongelma, johon tämä opinnäytetyö vastaa, on eräiden yhteisöjen tulolähdejaon poistaminen ja sen vaikutus verotuksessa. Vastauksen aikaansaamiseksi lisäkysymyksiä ovat

- Mitä lakimuutoksia on tullut tulolähdeuudistuksen myötä?
- Miten yhteisöjen verotus muuttuu, kun tulolähdejako on poistettu?

- Miten osakeyhtiön vero lasketaan vuoden 2020 tulolähdeuudistuksen jälkeen?

Tulolähdejaon poistaminen koskee osakeyhtiötä ja osuuskuntaa. Sen ulkopuolelle jäävät muun muassa yleishyödylliset yhteisöt, asunto-osakeyhtiöt ja keskeiset kiinteistöosakeyhtiöt. Tässä opinnäytetyössä käsitellään ainoastaan osakeyhtiötä. Maatalouden tulolähdeä käsitellään vain sen verran, että voidaan antaa kuvaa tulolähdejaon kokonaisuudesta, koska tulolähdejaon poistaminen ei vaikuta maatalouden verotukseen.

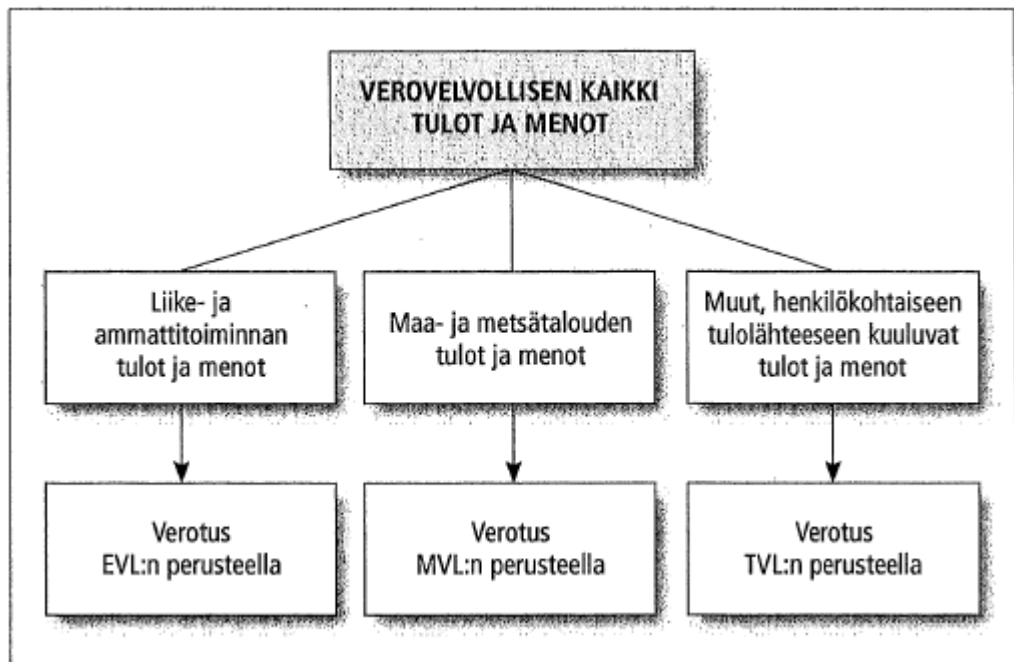
1.2 Tutkimusmenetelmä ja tietoperusta

Tämä opinnäytetyö toteutetaan laadullisia eli kvalitatiivisia menetelmiä käyttäen. Kvalitatiivisen tutkimuksen tavoitteena on vastata kysymykseen; ”Mistä tässä on kyse”, eli tutkimuksella halutaan selvittää ilmiötä. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ilmiön syvälliseen ymmärtämiseen (Kananen 2017, 35.) ja tästä syystä laadullinen tutkimus valittiin tutkimuksen menetelmäksi.

Opinnäytetyön teoriaosassa perehdytään kolmeen tulolähteeseen käyttäen alan kirjallisuutta, lainsäädäntöä, Verohallinnon ohjeistuksia ja oikeustapauksia. Työn empiirisessä osassa kuvitteellisten esimerkkien avulla tarkastellaan, miten tulolähdejaon poistaminen vaikuttaa yhteisön verotettavaan tuloon. Verolaskelmissa keskitytään pk-yritysten tyypillisiin liiketapahtumiin.

2 Tulolähdejako ennen verovuotta 2020

”Yrityksen harjoittaman toiminnan luonne vaikuttaa siihen, miten verotuksessa toimintaa kohdellaan eli mitä tulolähteitä yrityksellä on” (Kukkonen & Walden 2000, 28). Tulolähteisiin kuuluvat elinkeinotoiminnan tulolähde, maatalouden tulolähde ja muun toiminnan tulolähde ns. henkilökohtainen tulolähde. Elinkeinotoimintaa harjoittavan yrityksen tulos lasketaan elinkeinoverolain mukaan, maataloutta harjoittavan yrityksen tulos lasketaan maatalouden verolain mukaan. Yhdellä yrityksellä voi siten olla jopa kolme eri tulolähdettä. Tulolähdejako ei vaikuta verokantaan, mutta EVL:n ja TVL:n säännökset tuloksenlaskennasta eroavat joltakin osin toisistaan. Siksi on tärkeää määritellä tulolähde, koska verotettava tulo ja tappio vahvistetaan tulolähteittäin. Ei ole mahdollista vähentää edes saman vuoden eri tulolähteen tappiota eri tulolähteen voitosta. (Kulovaara 2013, 46; Malmgrén & Myrsky 2020, 42.)

Kuvio 1. Verovelvollisen tulolähteet (Kulovaara 2013)

2.1 Tulolähteet

2.1.1 Elinkeinotoiminnan tulolähde ja kriteerit

Yrityksen verotuksessa sovellettava verolaki on vuoteen 2019 asti määräytynyt harjoitetun reaali toiminnan mukaan pois lukien nimellinen toiminta. Tämä on mahdollistanut yrityksen verottamisen sekä elinkeinoverolain että tuloverolain nojalla. (Kukkonen & Walden 2020, 62.)

Elinkeinoverolain (1 § 1 mom.) mukaan elinkeinotoiminnalla tarkoitetaan liike- ja ammatti-toimintaa. Toisin sanoen verovelvolliset, jotka harjoittavat liike- tai ammattitoimintaa, kuuluvat siten elinkeinotoiminnan tulolähteen piiriin. Ammattitoiminta on samankaltaista kuin liiketoiminta, mutta pienimuotoisempaa. Ammatinharjoittajan henkilökohtainen ammattitaito ja työpanoksen määrä ratkaisee. Ammattitoiminnassa riski on pienempi kuin liiketoiminnassa. Näiden rajanvedolla ei ole suurta merkitystä, koska kumpaankin toimintaan sovelletaan elinkeinoverolakia. (Malmgrén & Myrsky 2020, 86.)

Lainsäädännössä ei kuitenkaan ole määritelty elinkeinotoiminnan tunnusmerkkejä tai edellytyksiä, vaan ne ovat muotoutuneet oikeuskäytännön perusteella. Elinkeinotoiminnan tunnusmerkkeinä pidetään oikeuskäytännössä voiton tavoittelua joko lyhyellä tai pitkällä tähtäyksellä, itsenäistä toimintaa, taloudellisen riskin ottamista, toiminnan laajuutta, sen suunnitelmallisuutta ja jatkuvuutta. (Kulovaara 2013, 89; Andersson & Penttilä 2014, 19.)

Harrastustoimintaa ei lasketa elinkeinotoiminnaksi. Toistuva vuosittainen tappiollinen toiminta ei täytä elinkeinotoiminnan tunnusmerkkiä, eli voitontavoittelua. Kannattavuuden lisäksi merkitystä on myös toiminnan laajuudella. (Malmgrén & Myrsky 2020, 84–85.)

EVL:iin kuuluva omaisuus voidaan jaotella rahoitus-, sijoitus-, vaihto- ja käyttöomaisuuden omaisuuslajeihin. EVL 9 §:n mukaan rahoitusomaisuutta ovat rahat, pankki- ja tilisaamiset, saamavekselit sekä muut sellaiset rahoitusvarat. Elinkeinotoiminnan vaihto-omaisuuteen kuuluvat kauppatavarat ja raaka-aineet, joita voidaan luovuttaa sellaisinaan tai jalostettuna. Sijoitusomaisuuteen lasketaan EVL 11 §:n mukaan rahalaitosten, vakuutuslaitosten ja eläkelaitosten arvopaperit kuten kiinteistöt ja muu sellainen omaisuus, jotka on hankittu sijoituksina tai sijoitusten turvaamiseksi pois lukien saamiset. Pysyvään käyttöön tarkoitetut hyödykkeet luetaan käyttöomaisuudeksi elinkeinotoiminnassa (EVL 12 §). Pysyvässä käytössä olevia hyödykkeitä ovat sellaiset hyödykkeet, joita käytetään fyysisesti ja jatkuvasti elinkeinotoiminnassa kuten rakennukset, koneet ja kalustot. (Andersson & Penttilä 2014, 340–353.)

Omaisuuslajilla on suuri vaikutus esimerkiksi osakeluovutuksen verokohteluun. Hyödykkeen käyttötarkoitus ratkaisee, mihin omaisuuslajiin se kuuluu. Samanlainen hyödyke voi siten kuulua eri omaisuuslajiin erilaisessa liiketoiminnassa. (Andersson & Penttilä 2014, 340.)

2.1.2 Maatalouden tulolähde

Maatalouteen sovellettava tulolaki on maatalouden tuloverolaki. Lain (MVL 2 § 1 mom.) mukaan maataloudella tarkoitetaan varsinaista maataloutta sekä sellaista erikoismaataloutta tai maa- tai metsätalouteen liittyvää muuta toimintaa, jota ei ole pidettävä eri liikkeenä. Jos kyse on erillisestä liikkeestä, sen toimintaa pidetään elinkeinotoimintana. Sen tunnusmerkkejä ovat esimerkiksi epätavalliset investoinnit maataloudelle tai tilan ulkopuolelta palkatun työvoiman käyttö. (Malmgrén & Myrsky 2020, 87.)

2.1.3 Muun toiminnan tulolähde

Toiminta, jota ei pidetä elinkeinotoimintana eikä maataloustoimintana, muodostaa verotuksessa muun toiminnan, eli henkilökohtaisen tulolähteen. Henkilökohtaista tulolähdettä voidaan pitää eräänlaisena ”jäännöseränä”, koska siihen sijoitetaan sellaiset tulot, joita ei katsota elinkeinotoiminnaksi eikä maataloudeksi. Laki ei mainitse henkilökohtaisen tulon käsitettä vastaavasti kuin elinkeinotoiminta ja maatalous. Laissa käytetään lisäksi ilmaisuja ”*muu toiminta*” ja ”*muu tulo*”, joilla tarkoitetaan henkilökohtaista tulolähdettä ja sen tuloa. (Kulovaara 2013, 18; Myrsky & Rabinä 2014, 81.)

Tyypillisesti kiinteistön vuokrauksesta saatujen tulojen on katsottu kuuluvan henkilökohtaiseen tulolähteeseen. Lisäksi elinkeinotoiminnasta saatu esimerkiksi rahastoihin sijoitettu varallisuus saatetaan katsoa verotuksessa myöhemmin henkilökohtaiseksi tulolähteeksi. Tämä on lisännyt tulolähdejaon haastavuutta erityisesti pk-yrityksissä, koska on vaikea arvioida ja havaita, miten omaisuus sijoitetaan oikeaan tulolähteeseen päivittäisessä yritystoiminnassa. (Kulovaara 2013, 18.)

2.2 Tulolähdejaon merkitys: erot tulolähteiden välillä

Kuten edellisessä kappaleessa 2.1 on käsitelty, ennen tulolähdeuudistusta yrityksen verotettava tulo on jaettu kolmeen tulolähteeseen. Sen päämerkitys on se, että verotettavaa tuloa laskettaessa tulot ja menot kohdistetaan verotuksen näkökulmasta oikeaan tulolähteeseen. Eri tulolähteiden tuloksia ei voi netottaa. Kuviossa 2. on havainnollistettu tulon laskenta tulolähteittäin ennen verovuotta 2020.

Konepaja Oy	
EVL-tulolähde	TVL-tulolähde
Konepajaliiketoiminta -20 000 euroa	Asuinhuoneistojen vuokraus + 15 000 euroa
Tappio vähennetään myöhemminä vuosina verotuksessa konepajaliiketoiminnan positiivisista tuloksista.	Yhtiö maksaa yhteisöveron 20 % vuokraustoiminnan muodostamasta TVL-tulolähteen tuloksesta.

Kuvio 2. Verotettavan tulon laskeminen ennen verovuotta 2020 (Ojala 2020)

Tämä tulolähdesidonnaisuus on voinut pahimmillaan aiheuttaa yrityksille likviditeettiongelmia ja sen seurauksena on voinut tulla toiminnan jatkuvuuden epävarmuutta. Tulolähdejako on alun perin syntynyt turvaamaan verotuloja, mutta vuosien aikana tehtyjen lakimuutoksien myötä sen merkitys on muuttunut ja se on alkanut aiheuttaa erityisesti osakeyhtiöille haastavia rajanvetotilanteita. Lisäksi tulolähdejako on aiheuttanut sekä verovelvollisille että viranomaisille ylimääräisiä hallinnollisia kuluja ja hankaloittanut verosuunnittelua pahimmillaan siitä on seurannut yllättäviä veroseuraamuksia. (Kulovaara 2013, 19–20; Ossa 2014, 116.)

Tulolähdejaon ongelmana on se, että rajanvetokriteerit eivät ole sisällöltään selkeitä ja yksiselitteistä. Tämä on aiheuttanut yrityksille epäselvyyttä siitä, miten niiden harjoittamaa toimintaa verotetaan. Koska lainvalintaratkaisut on tehty pitkälti tapauskohtaisella kokonaisuutena tarkennuksella, verovelvollisten yhdenvertainen kohtelu on ollut uhattuna rajanvetoihin liittyvän tulkinnanvaraisuuden vuoksi. Lisäksi tulolähteisiin liittyvistä tulkintakysymyksistä on aiheutunut viranomaistyötä ja hallinnollista taakkaa sekä viranomaisille että yrityksille. (Kulovaara 2013, 10.)

2.2.1 Luovutustappioiden ja luovutusvoittojen verokohtelu

Luovutusvoitto lasketaan pääsääntöisesti samalla tavalla sekä EVL:ssä että TVL:ssä. Luovutusvoittoa laskettaessa luovutushinnasta vähennetään lähtökohtaisesti hyödykkeen poistamaton hankintameno ja voiton hankkimisesta aiheutuneiden menojen yhteismäärä. EVL ei kuitenkaan tunne luovutusvoiton käsitettä. Kaikki elinkeinotoiminnassa käytetyistä hyödykkeistä saadut luovutushinnat ovat pääsääntöisesti veronalaista tuloa. (Kulovaara 2013, 53; Andersson & Penttilä 2014, 153.)

EVL 6 b §:ssä säädetään käyttöomaisuusosakkeiden verovapaista luovutuksista tiettyjen edellytysten täytyessä. Käyttöomaisuusosakkeiden luovutustappiot ovat puolestaan vähennyskeltottomia. Luovutuksen verovapauden edellytyksenä on, että yhtiö on omistanut käyttöomaisuusosakkeet vähintään vuoden ja yhtiön omistusosuus on vähintään kymmenen prosenttia luovutettavan yhtiön osakepääomasta. Toisena edellytyksenä on, että luovutuksen kohteena oleva yhtiö ei saa olla sellainen yhtiö, jonka toimintana on omistaa ja hallita rakennuksia, kuten asunto-osakeyhtiö ja kiinteistöosakeyhtiö. Kolmantena edellytyksenä on, että luovutettava yhtiö on kotimainen tai EU-valtiossa sijaitseva emo-tytäryhteisödirektiivissä (90/435/ETY) tarkoitettu yhtiö, jonka asuinvaltion kanssa Suomella on voimassa oleva verosopimus. (Kulovaara 2013, 49–54.)

TVL:n mukaan verotettavalla yhtiöllä ei voi olla edellä mainittuja verovapaasti luovutettavia käyttöomaisuusosakkeita. TVL-omaisuuden luovutustappiot voidaan vähentää vain luovutusvoitosta verovuonna ja sitä seuraavana viitenä vuonna. Jos viiden vuoden aikana ei kerry luovutusvoittoa, luovutustappioita jää vähentämättä verotuksessa. EVL:ssa omaisuuden luovutuksesta syntyneet luovutustappiot voidaan vähentää kaikista EVL:n tuloista verovuonna tai sitä seuraavana kymmenenä vuonna. Tästä voidaan sanoa, että TVL:ssa luovutustappion osalta verokohtelu on tiukempaa kuin EVL:ssa. (Kulovaara 2013, 49–54.)

2.2.2 Menojen ja menetysten verokohtelu

Elinkeinoverolain (7 § 1 mom.) mukaan tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot ja menetykset ovat vähennyskelpoisia. EVL:ssa tulot verotetaan laajasti ja vastaavasti menot ovat laajasti vähennyskelpoisia. ”Menolla tarkoitetaan tuotannontekijöistä suoritettua vastiketta” (Kulovaara 2013, 60). Menetyksellä tarkoitetaan poikkeuksellista rasi-tusta, kuten rikoksesta aiheutuneita tappioita, joka ei vastaa tuotannontekijöiden hankintaan. EVL 17 §:ssä säädetään menetysten laajasta vähennyskelpoisuudesta kuten rikoksesta aiheutuneet menetykset ja myyntisaamisten arvonalenemiset. Kuitenkin EVL:ssa on rajoituksia. Esimerkiksi edustusmenoista ainoastaan puolet ovat vähennyskelpoisia. Sen sijaan TVL:ssa ei ole edustusmenoja kuten EVL:ssa. (Kulovaara 2013, 60–61.)

TVL:ssa ei ole mainittu tulon hankkimisesta johtuneista menetyksistä. Tämä ei tarkoita sitä, että menetykset eivät ole vähennyskelpoisia TVL:ssa. Tästä voidaan päätellä, että menetykset käsitellään TVL:ssa suppeammaksi kuin EVL:ssa. Ainoastaan TVL 50 §:ssä on säädetty, että arvopaperin lopulliset arvonalenemiset ja joidenkin julkisesti noteerattujen johdannaisopimusten raukeamiset tai niistä aiheutuneet tappiot ovat vähennyskelpoisia. Ratkaisevaa menetyksen vähennyskelpoisuudessa on, kuinka läheisesti menetys liittyy TVL-tulon hankkimistoimintaan. (Ossa 2020, 119)

2.2.3 Konserniavustus

Konserniavustus on vastikkeeton suoritus konserniyhtiöiden välillä ja sen tarkoituksena on toimia konserniyhtiöiden tulostentauskeinona. Konserniavustuksen saajalle tulo on veronalainen ja antajalle meno on vähennyskelpoinen. Konserniavustuksen vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on, että avustuksen antaja ja saaja ovat elinkeinotoimintaa harjoittavia suomalaisia osakeyhtiöitä tai osuuskuntia. Lisäksi edellytyksenä on, että emoyhtiön on joko yksin tai useamman tytäryhtiön kanssa omistettava vähintään 90 prosenttia tytäryhtiön osakepääomasta tai osuuksista. Konserniavustus tulee merkitä molempien osapuolien kirjanpitoon, kun konsernisuhde on kestänyt yli vuoden ja molempien tilikaudet päättyvät samanaikaisesti. Antajayhtiön veronalaisesta elinkeinotulosta vähennetään konserniavustus ja sen pitää olla pienempi kuin elinkeinotoiminnan tulos ennen konserniavustuksen vähentämistä. Säännön tarkoituksena on estää, että yhtiöstä ei voi tehdä verotuksellisesti tappiollista tulosta konserniavusta antamalla. (Kulovaara 2013, 63–65.; Kukkonen & Walden 2016, 150–161.)

2.2.4 Vahingon- ja vakuutuskorvaukset

Yhtiön saama vahingon- ja vakuutuskorvausten käsittely poikkeavat EVL- ja TVL:n välillä. EVL 50 §:n mukaan vahingon- ja vakuutuskorvaukset ovat veronalaista tuloa. Verotettavan tulon välttämiseksi yhtiö voi muodostaa kuluvan käyttöomaisuuden jälleenhankintavarauksen. EVL 43 §:n mukaan edellytyksenä on, että yhtiö jatkaa elinkeinotoimintaansa ja kirjaa vastaavan varauksen kirjanpitoonsa. Varauksen käyttöaika on rajoitettu, sillä varaus on käytettävä kahtena seuraavana vuonna. (Kulovaara 2013, 62–63.)

TVL 78 §:n yleisperiaatteen mukaan veronalaiseksi tuloksi lasketaan vahingonkorvaus tai muu siihen verrattava tulo vain siltä osin, jos kyseinen tulo on saatu veronalaisen tulon sijaan tai korvaukseksi elatuksen tai tulojen vähentämisestä. TVL ei tunne jälleenhankintavarauksista, joten sen muodostaminen ei ole mahdollista TVL-tulolähteessä. (Kulovaara 2013, 62–63.)

2.3 Tulolähdejaon tyypilliset rajanvetotilanteet

Lainsäädäntö ei määrittele liiketoiminnan eikä ammattitoiminnan käsitettä, vaan vakiintuneet tunnusmerkit ja oikeuskäytäntö antavat välineen arvioida elinkeinotoiminnan käsitteen. Huomiona, että rajanvetotilanteessa ratkaisuun vaikuttavat tapauskohtaisuus sekä kokonaisarviointi. Lisäksi pitää huomata, että vaikka tunnusmerkit ei selkeästi täytyisiäkään, niin silti kyseessä voi olla elinkeinotoiminta. (Vetohallinto 2019.)

Kiinteistöjen vuokraustoiminta on aiheuttanut tyypillisesti rajanvetotilanteita EVL- ja TVL-tulolähteen välillä. Yritykset omistavat usein kiinteistöjä erilaisia käyttötarpeita varten. Lain (EVL 53 § 1–2 mom.) mukaan elinkeinotoiminnan tulolähteeseen kuuluvat kiinteistöt, joita käytetään välittömästi tai välillisesti elinkeinotoimintaan joko yksinomaan tai pääasiallisesti edistäviin tarkoituksiin. Näihin lasketaan kuuluvaksi tehdas-, työpaja-, liike- tai hallintotar-koituskiinteistöt. Lisäksi henkilökunnan asumis- tai sosiaalitarpeisiin käytetyt kiinteistöt ovat myös sellaisia.

Pääasiallisella käytöllä tarkoitetaan, että kiinteistö on pinta-alan mukaan lukien yli 50-porosenttisesti elinkeinotoimintaa palvelevassa käytössä. Eli silloin kun kiinteistön pinta-alasta yli puolet on elinkeinotoiminnan käytössä, kiinteistön katsotaan olevan pääasiallisesti elinkeinotoimintaa edistävässä käytössä. Sen sijaan ulkopuolisille vuokrattu kiinteistö ei lähtökohtaisesti kuulu EVL-tulolähteeseen. Mikäli kiinteistö vuokrataan samaan konserniin kuuluvalla yhtiöllä, joka harjoittaa elinkeinotoimintaa, kuuluu se elinkeinotoimintaan. (Kulovaara 2013, 21–23.)

Kiinteistöjen vuokraustoiminnan yleislinjaus oikeuskäytännössä on ollut se, että laajaa vuokraustoimintaa ei ole ollut pidetty elinkeinotoimintana. Vuokrauskohteiden suuri määrä tai toiminnan volyyymi ei ole siten riittänyt osoittamaan sitä liiketoiminnaksi. Näin ollen vuokraustoiminnan ei ole katsottu olevan aktiivista liiketoimintaa, vaan enemmän sijoitusluonteista toimintaa. Mikäli vuokraustoimintaan on liittynyt kiinteistöjen jalostustoimintaa, voidaan sen katsoa olevan elinkeinotoimintaa. (Ossa 2020, 43–44.)

Korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) ratkaisussa 1988 B 508 katsottiin, että pörssinoteerattun kiinteistösijoitusyhtiön laajamittainen vuokraustoiminta ei ollut aktiivista, joten sitä ei luokiteltu elinkeinotoiminnaksi EVL 1 §:n mukaan.

Ratkaisussa KHO 2000 T 2885 puolestaan katsottiin, että aktiivinen kiinteistöjalostus ja kiinteistönhallinta oli elinkeinotoimintaa. Yhtiö oli voittoa tavoitteleva pörssinoteerattu yhtiö, jolla oli laajaa ja jatkuvaa vuokrauskohteiden jalostustoimintaa ja aktiivista kiinteistönhallintaa.

Edellisestä kahdesta KHO:n ratkaisusta voidaan tulkita, että laajaa kiinteistön jalostamista ja huomattavaa aktiivisuutta katsottiin elinkeinotoiminnaksi. Vuokraustoiminnan EVL-tun- nusmerkkejä olivat siis sitoutuneen pääoman määrä, investointien ja lainarahoituksen määrä, kohteiden jalostaminen ja muuntelu asiakkaiden tarpeiden mukaan. (Alhola 2016, 26–31.)

3 Lakimuutokset: eräiden yhteisöjen tulolähdejaon poistaminen

Yhteisöjen tulolähdejaon poistamista koskevat lakimuutokset tulivat voimaan 1.1.2020 ja tästä lähtien eräiden yhteisöjen verotettavan tulon laskemiseen sovelletaan elinkeinoverolaki riippumatta yhteisön harjoittaman toiminnan luonteesta. MVL:a sovelletaan edelleen maatalouden tuloksen verotukseen. Elinkeinoverolain soveltamisen muutos tarkoituksella on poistaa eräiden yhteisöjen tulolähteistä TVL-tulolähde. Tulolähdejaon poistaminen koskee ainoastaan yhteisöjä, kuten osakeyhtiöitä ja osuuskuntia, jotka määritellään TVL 3 §:ssä. (Verohallinto 2020a.)

3.1 Tausta

Valtiovarainministeriön työryhmä oli tarkastellut erilaisia vaihtoehtoja tulolähdejaon poistamiseksi jo 2000-luvulla. Työryhmä ehdotti 31.11.2002 (Valtiovarainministeriön työryhmämuistioita 12/2002), osakeyhtiöiden ja osuuskuntien verotukseen sovellettavaksi elinkeinoverolaki niiden toiminnan luonteesta riippumatta. Lisäksi 2010-luvulla elinkeinoverotuksen asiantuntijatyöryhmäkin arvioi elinkeinoverotuksen uudistamista (VM 16/2013) päätyen samaan näkemykseen, että verotus tulisi tehdä kokonaisuutena noudattaen yhtenäisiä perusteita, jotka määritellään elinkeinoverolaissa. Kyseiset työryhmät eivät kuitenkaan ehdottaneet ratkaisua tulolähteiden poistamisen toteutukseen, vaan totesivat, että jatkovalmisteluissa tulee harkita, kuinka toteuttaminen tulee tehdä. Ehdotuksessa mainittiin mahdollisina vaihtoehtoina täsmentää elinkeinotoiminnan käsitettä tai mahdollisesti luopumista tulolähdejaosta. Etenkin elinkeinoverotuksen asiantuntijatyöryhmän näkökulmasta tärkeintä oli se, että tulolähdeuudistus ei johtaisi veropohjan kaventumiseen ja verokohtelun erojen kasvamiseen eri toimintamuotojen välillä. (HE 257/2018 vp, 19.)

Hallituksen esitys perustui siihen, että maataloutta lukuun ottamatta elinkeinoverolaki sovellettaisiin yhteisöjen kaikkeen toimintaan riippumatta yhteisön toiminnan luonteesta. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka yhteisön toiminta ei täytä elinkeinotoiminnan tunnusmerkkejä, niin yhteisön toiminnan tulos lasketaan elinkeinoverolain mukaan. Tulolähdejaosta nykyisin aiheutuneet tulkintaongelmat yhteisöjen verotuksessa voitaisiin poistaa soveltamalla elinkeinoverolaki verotettavan tulon laskentaan riippumatta yhtiön toiminnan luonteesta. Tämä mahdollistaisi erilaisten toimintojen aiheuttamien tappioiden vähentämisen toisten toimintojen voitoista. (HE 257/2018 vp, 20.)

Lakimuutoksien valmistelun yhteydessä oli ollut esillä vaihtoehto, jonka mukaan laaja kiinteistöjen vuokraus, johon vakiintuneen oikeus- ja verotuskäytännön perusteella sovelletaan tulolakiä, sisälletäisiin elinkeinotoiminnan käsitteeseen. Vakiintuneen käytännön

muuttaminen edellyttäisi laissa säätämistä. Kuitenkin lausuntokierroksen jälkeen hallituksen esitystä muutettiin siten, että siinä ei ehdoteta muutoksia elinkeinotoiminnan käsitteeseen. Kiinteistöliiketoiminnan käsite jätettiin tulkinnanvaraiseksi. (HE 257/2018 vp, 20–21.)

3.2 Elinkeinoverolain soveltamisala yhteisömuodon perusteella

Elinkeinotoiminnan käsitteen sisältöä tai tulkintaa ei ole muutettu tässä lakiuudistuksessa. Toisin sanoen EVL 1 §:n mukaan ”elinkeinotoiminnalla tarkoitetaan liike- ja ammattitoimintaa”. Tämän vuoksi elinkeinotoiminnan tunnusmerkkien täyttämistä tarkastellaan samalla tavalla kuin aikaisemmin. (Verohallinto 2020a.)

Lakimuutoksen myötä EVL 2 §:ään on lisätty toinen momentti, jonka mukaan ”EVL 1 §:n 2 momentin mukaisen yhteisön harjoittama liiketoiminta muodostaa elinkeinotoiminnan tulolähteen”. Lisäksi EVL 1 §:n 2 momentissa on mainittu suoraan, mihin yhteisöihin uusia säännöksiä ei sovelleta. Siitä seuraa, että osakeyhtiön ja osuuskunnan verotettava tulo lasketaan elinkeinoverolain mukaan, vaikka yhteisö ei harjoittaisi lainkaan elinkeinotoimintaa. Maatalouden tuloksen verotus säilyy ennallaan, eli tulos verotetaan MVL:n mukaan. (Verohallinto 2020a.)

3.3 Yhteisöt, jotka jäävät ulkopuolelle tulolähdejaon poistamisessa

Siinä tapauksessa, jos yhteisöjen varsinainen toiminta poikkeaa elinkeinotoiminnasta, eli kyseessä on muu toiminta ja koko toiminnan osuus on hyvin pieni harjoitetussa elinkeinotoiminnassa, silloin ne eivät kuulu tulolähdejaon poistamisen piiriin. Tällaisia yhteisöjä ovat julkisyhteisöt, yleishyödylliset yhteisöt, ulkomaiset kuolinpesät, asunto-osakeyhtiöt, asunto-osuuskunnat sekä keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt. Näiden yhteisöjen verotuksessa sovelletaan EVL:a vain siltä osin, kuin ne harjoittavat elinkeinotoimintaa. Tällaisilla yhteisöillä säilyy TVL-tulolähde. (Verohallinto 2020a.; HE 257/1018 vp, 21.)

Yhteisö	Tulolähdevalinta	Miten yhteisön toiminta verotetaan?		
		EVL	TVL	MVL
Osakeyhtiö (ei-yleishyödyllinen)	Yhteisömuodon perusteella	Kaikki toiminta, paitsi maatalous	Ei käytössä	Maataloustoiminta
Osuuskunta (ei-yleishyödyllinen)	Yhteisömuodon perusteella	Kaikki toiminta, paitsi maatalous	Ei käytössä	Maataloustoiminta
Ei-yleishyödyllinen yhdistys/säätiö	Yhteisömuodon perusteella	Kaikki toiminta, paitsi maatalous	Ei käytössä	Maataloustoiminta
Yleishyödyllinen yhdistys/säätiö	Toiminnan luonteen perusteella	Elinkeinotoiminta	Muu toiminta	Maataloustoiminta
Asunto-osakeyhtiö	Toiminnan luonteen perusteella	Elinkeinotoiminta	Muu toiminta	Maataloustoiminta
Kiinteistöosakeyhtiö	Yhteisömuodon perusteella	Kaikki toiminta, paitsi maatalous	Ei käytössä	Maataloustoiminta
Keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö	Toiminnan luonteen perusteella	Elinkeinotoiminta	Muu toiminta	Maataloustoiminta

Kuvio 3. Tulolähdevalinta (Timperi 15.1.2020)

3.4 Uusi omaisuuslaji: muun omaisuuden verotus

TVL-tulolähteen poistumisen myötä EVL-tulolähteeseen on lisätty uusi omaisuuslaji, *muu omaisuus*. Kuten kappaleessa 2.1.1. on käsitelty, EVL:iin kuuluva omaisuus voidaan jaotella rahoitus-, sijoitus-, vaihto- ja käyttöomaisuuden omaisuuslajeihin. Jos tuloverolakia ei sovelleta yhteisöiden verotukseen, niillä yhteisöillä voi olla uutta omaisuuslajia. Hyödykkeet, jotka eivät palvele yhteisön harjoittamaa elinkeinotoimintaa eikä tulon hankkimistointia, muodostavat muun omaisuuden omaisuuslajin, mm. TVL 53 a §:ssä tarkoitetut osakaslainat. (Verohallinto 2020a.)

Eräiden yhteisöjen tulolähteistä TVL-tulolähteen poistuttua osa aiemmin TVL-tulolähteeseen kuuluneista hyödykkeistä voi nyt kuulua johonkin EVL-omaisuuslajiin. Hyödyke voi kuulua ainoastaan yhteen omaisuuslajiin kerrallaan. Omaisuuslajin ratkaiseva tekijä on hyödykkeen pääasiallinen käyttö. Luovutustilanteessa sovelletaan verosäännöksiä sen perusteella, mikä on sen hetken käyttötarkoitus ja olosuhteet huomioiden aiempi käyttötarkoitus ja aiemmin vallinneet olosuhteet. (Verohallinto 2020a.)

Kuvio 4. Yhteisön omaisuuslajit (Salakka 2019)

3.4.1 Muun omaisuuden tulot

Elinkeinoverolain yleisen periaatteen mukaan kaikki tulot, joita verovelvollinen on saanut, lasketaan ne veronalaiseksi tuloksi, ellei verovapaudesta ole erillistä säännöstä.

Tämä yleinen periaate ”*tulon laaja veronalaisuus*” soveltuu myös muusta omaisuudesta saadun tulon verotukseen. Sellaisia tuloja ovat esimerkiksi luovutushinnat ja muut vastikkeet. Vaikka muussa kuin tulonhankkimiskäytössä olevien omaisuuksien hankintameno ja

niistä johtuvat menot ovat vähennyskelpottomia, ovat niistä saadut tulot kuitenkin veronalaisia. (Malmgrén & Myrsky 2020, 172–173.; Verohallinto 2020a.)

Tulolähdejaon poistaminen ei vaikuta aikaisemmin TVL:n mukaan verotettuihin tuloihin, koska TVL:ssa on myös periaate tulon laajasta veronalaisuudesta elinkeinoverolain ta-
voin. Kuitenkin tulolähdejaon poistamisen myötä vakuutus- ja vahingonkorvausten ve-
ronalaisuus on muuttunut verovuodesta 2020 lähtien siten, että ne ovat EVL:ssa aina ve-
ronalaisia tuloja, kun taas TVL:n mukaan saadut korvaukset ovat pääsääntöisesti verova-
paita. (Verohallinto 2020a.)

3.4.2 Tulon hankkimiseen liittyvät menot ja menetykset

Elinkeinoverolain mukaan ainoastaan liiketoiminasta johtuneet menot sekä menetykset ovat vähennyskelpoisia, ellei laissa erikseen ole sitä rajattu. Muuhun omaisuuteen liittyvät menot ja menetykset ovat myös EVL:ssa vähennyskelpoisia. Tulolähdejaon poistaminen ei muuta tätä käsitystä, koska TVL:ssa tulon hankkimiseen ja säilyttämiseen liittyvät me-
not on myös voitu vähentää. (Verohallinto 2020a.)

Saamisten menetysten vähennyskelpoisuus on myös muuttunut merkittävästi joillakin yh-
teisöllä. TVL:ssa saamisten menetykset eivät pääsääntöisesti ole vähennyskelpoisia, kun
EVL:ssa ne lähtökohtaisesti ovat vähennyskelpoisia. Lakimuutoksen myötä EVL 17 §:n 2
momenttiin on lisätty käsite muuhun omaisuuteen kuuluvien saamisten lopulliseksi todet-
tujen arvonalenemisten vähennyskelpoisuudesta. Sen mukaan tulon hankkimiseen liitty-
vän saamisen lopullinen menetys on vähennyskelpoinen. Kuten aikaisemmin on tarkas-
teltu, muuhun omaisuuteen voi kuulua omaisuutta, esimerkiksi osakaslaina, joka ei liity tu-
lon hankkimiseen eikä säilyttämiseen. EVL 16 §:n 10 momentin mukaan sellainen muun
omaisuuden menetys ei ole vähennyskelpoinen. (Verohallinto 2020a.; Malmgrén & Myrsky
2020, 237.)

3.4.3 Tulon hankkimiskäytössä olevan muun omaisuuden hankintameno

Hankintamenot, jotka kuuluvat muuhun omaisuuteen, ovat myös elinkeinoverolähteeseen
kuuluvia menoja ja voidaan vähentää kaikista elinkeinotoiminnan tuloista eräitä poikkeuk-
sia lukuun ottamatta. Muun omaisuuden hankintamenon jaksottamisessa noudatetaan
käyttöomaisuus säädöstä (EVL 30-41 §). Mikäli muu omaisuus on kulumatonta omai-
suutta, kuten maa-alue ja arvopaperi, sen veronalaiset luovutushinnat ja vastikkeet tulou-
tetaan. Kun omaisuus on luovutettu tai lopullisesti menetetty, sen hankintameno tai vä-
hennyskelpoinen osa poistetaan kyseisenä verovuonna. Jälleenhankintavaruksen teke-

minen muun omaisuuden osalta ei ole mahdollista (EVL 43 §). Omaisuuden hankintameno, joka kuuluu muuhun omaisuuteen, vähennetään jaksottamalla verotuksessa, toisin sanoen poistot kirjataan kuluksi tuleville verovuosille. (Verohallinto 2020a.)

Jos muun omaisuuden hankintamenosta poistamaton osa on jäljellä luovutushetkellä, se vähennetään omaisuuden luovuttamisen tai menettämisen yhteydessä. Koska kulumattomasta omaisuudesta ei voi tehdä poistoja, niiden hankintameno vähennetään kokonaisuudessaan, kun omaisuus luovutetaan tai menetetään. Kuten aiemmin on tarkasteltu, TVL:n mukaisessa verotuksessa luovutustappio voidaan vähentää vain omaisuuden luovutusvoitosta. Sen sijaan muun omaisuuden luovutustappion saa EVL:n mukaisessa verotuksessa lähtökohtaisesti vähentää kaikista EVL-tulolähteen tuloista. (Verohallinto 2020a.)

Muun omaisuuden hankintamenon käsittelyssä on rajoituksia luovutus- ja menetystilanteissa. Muuhun omaisuuteen kuuluvat luovutustappiot, lukuun ottamatta kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiön osakkeiden ja yhtymäosuuksien luovutustappioita, voidaan vähentää ainoastaan muun omaisuuden veronalaisista luovutusvoitosta verovuonna ja viitenä seuraavana verovuonna. Huomiona kuitenkin, että EVL 8 a § määrittää, että esim. osakkeiden hankintamenoa ei voida vähentää luovutus- tai menetystilanteissa kaikista EVL-tulolähteen tuloista. (Verohallinto 2020a.)

Mikäli verovelvollisen yhteisömuoto tai yleishyödyllisyysasema tulevaisuudessa muuttuu, että verovelvolliseen ei enää voida soveltaa EVL:a yhteisömuodon tai yleishyödyllisyysaseman perusteella, EVL 8 a §:n perusteella yhteisölle vahvistettuja luovutustappioita ei voi vähentää TVL-tulolähteestä, koska tästä ei ole säännöksiä. (Verohallinto 2020a.)

3.4.4 Muut menot ja menetykset

Elinkeinoverolain (EVL 7 § 1 mom.) mukaan vähennyskelpoisia ovat tulon hankkimiseen ja säilyttämiseen liittyvät menot ja menetykset. Näin ollen esimerkiksi osakaslainojen sekä muussa kuin tulon hankkimistarkoituksessa annetun saamisen menetykset ovat vähennyskelvottomia (EVL 16 § 10). Mikäli muussa kuin tulonhankkimiskäytössä oleva hyödyke tuottaa tuloa, menot ovat vähennyskelpoisia lukuun ottamatta hankintamenosta tehtäviä poistoja. Huomioitavaa on, että osakas tai hänen omaisensa ei voi käyttää yhtiön omaisuutta ilman käypää vastiketta tai saaden sen luontoisetuna. Siinä tapauksessa sitä katsotaan verotusmenettelyssä annetun lain (18.12.1995/1558, jäljempänä VML) mukaan peiteytyksi osingoksi. (Verohallinto 2020a.)

Peitellyllä osingolla tarkoitetaan rahanarvoista etuutta, jonka osakeyhtiö antaa osakkaansa tai tämän omaisen hyväksi osakkuusaseman perusteella tavallisesta olemassa olna poikkeavan hinnoittelun johdosta tai vastikkeetta. (VML 29 §)

3.4.5 Omaisuuden hankintameno, joka ei ole tulonhankkimiskäytössä

EVL 7 §:n perusteella muussa kuin tulonhankkimiskäytössä olevan omaisuuden hankintamenoa ei saa vähentää. Kuitenkin muussa kuin tulonhankkimiskäytössä olleen muun omaisuuden hankintameno on vähennyskelpoinen omaisuuden luovutuksen tai menetyksen yhteydessä. Lisäksi tästä säädetään: ”Muussa kuin tulonhankkimiskäytössä olevan muun omaisuuden hankintamenosta saadaan vähentää enintään omaisuuden luovutus hintaa vastaavaa osaa”.(EVL 42 a § 2 mom.) (Verohallinto 2020a.)

Tulonhankkimiskäytössä olevasta omaisuudesta saa verotuksessa vähentää poistoja. Sen sijaan *muun omaisuuden* poistoja ei voi vähentää verotuksessa ja siitä voi seurata, että kirjanpidon ja verotuksen hankintamenot sekä luovutusvoitto ja -tappiot poikkeavat toisistaan. Verotuksessa omaisuuden luovutusvoitto ja -tappio lasketaan poistamatta olevien hankintamenojen mukaan. (Verohallinto 2020a.)

3.4.6 Arvostaminen

Osakeyhtiön nettovarallisuutta ja osakkeen matemaattista arvoa laskettaessa kaikki varat ja velat tulee arvostaa niin sanotun arvostamislain mukaan (Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 2005/1142). Sen mukaan elinkeinotoiminnan muuhun omaisuuteen kuuluvat varat arvostetaan kuten aikaisemmin TVL:n mukaan verotetun omaisuuden arvostaminen. Arvostaminen tehdään pääasiassa verotuksen poistamattomaan hankintamenuun. Kiinteistöt, rakennukset ja rakennelmat arvostetaan poistamattomaan hankintamenuun tai jos edeltävän verovuoden vertailuarvo on suurempi, niin silloin käytetään sitä arvoa. Julkiesti noteeratut arvopaperit ja arvostamislain 3 §:n 6 momentissa luetellut erät on mahdollista arvostaa vertailuarvoon, mikäli se on poistamattomaan hankintamenuun suurempi. Arvostamislain 8 §:n mukaan muun omaisuuslain velat arvostetaan lähtökohtaisesti niiden nimellisarvoon. (Verohallinto 2020a.)

3.5 Tappioiden vähentäminen

Elinkeinoverolain tulolähteessä vahvistettujen tappioiden vähennysoikeus pääsääntöisesti pysyy samana tulolähteiden poistamisen jälkeen. Joillakin yhteisöillä voi olla vähentämättä henkilökohtaisen tulolähteen tappioita sekä TVL 50 §:ssä tarkoitettuja luovutustappioita aikaisemmilta verovuosilta. (Verohallinto 2020a.)

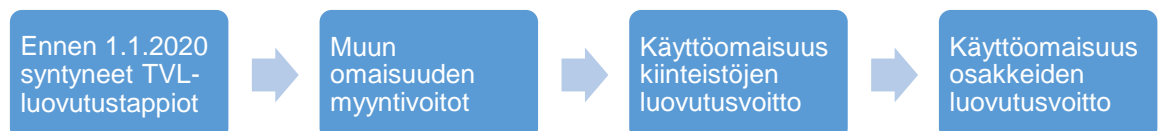
Omaisuu­den luovutuksesta synty­nyt tappio vähennetään omaisuu­den luovutuksesta saadusta voitosta verovuonna ja viitenä sitä seuraavana vuotena sitä mukaan kuin voittoa kertyy. (TVL 50 §)

3.5.1 Tulolähteen tappiot

Henkilökohtaisen tulolähteen tappiot, jotka ovat vielä vähentämättä 1.1.2020, voidaan vähentää ELV:n tulolähteen tuloista seuraavat kymmen­envuotta eteenpäin tappiovuodesta laskettuna. Tappiot vähennetään siinä järjestyksessä, kun ne ovat syntyneet. Tämä sää­nös koskee vain verovuoden 2019 tai sitä aiempien verovuosien henkilökohtaisen tulolähteen tappiota. Verovelvolliselle, joka ei kuulu tulolähde­jaon poistamisen piiriin, voi syntyä henkilökohtaisen tulolähteen tappiota verovuoden 2020 jälkeen. Tällainen verovelvollinen saattaa muuttaa yhtiömuotoaan myöhemmin siten, että verovelvollista verotetaan EVL:n mukaan. Tällaisessa tilanteessa verovuonna 2020 tai sitä myöhemmin syntyneitä henkilökohtaisen tulolähteen tappioita ei voida vähentää elinkeinotoiminnan tuloksesta. (Verohal­linto 2020a.)

3.5.2 TVL-luovutustappiot

Elinkeinoverolain siirtymäsäännöksessä säädetään ennen verovuotta 2020 vähentämättä olevien TVL 50 §:n henkilökohtaisten luovutustappioiden vähentämisestä. Siirtymäsäännöksen mukaan vähentämättä oleva luovutustappio vähennetään ensisijaisesti muun omaisuuden myyntivoitosta. Mikäli yhteisö ei ole myynyt muuhun omaisuuteen kuulunutta omaisuutta, niin luovutusvoittoa ei voi syntyä. Tällöin TVL-luovutustappio vähennetään käyttäen siirtymäsäännöstä käyttöomaisuuskiinteistön tai käyttöomaisuusosakkeiden veronalaisista myyntivoitosta. Mikäli yhteisölle on syntynyt samana verovuonna sekä käyttöomaisuuskiinteistön että veronalaisten käyttöomaisuusosakkeiden myyntivoittoa, luovutus­ tappio vähennetään kiinteistön veronalaisesta myyntivoitosta. TVL-luovutustappio voidaan vähentää siirtymäsäännöksen mukaan viisi vuotta alkuperäisen tappion vahvistamisvuodesta, kuten TVL 50 §:n 1. momentissa on säädetty. Mikäli yhteisölle on kertynyt TVL-tappioita eri verovuosilta, ne vähennetään syntymisjärjestyksessä. (Verohallinto 2020a.)

Kuvio 5. TVL-tappioiden siirtymäsäännökset

3.6 Muut lakimuutokset

3.6.1 Asuintalovarauslaki

Asuintalovaraus on joustava ja helppo tilinpäätöksen järjestelykeino, koska siihen ei vaadita yhtiökokouksen päätöstä. Asunto-osakeyhtiö voi kerätä varoja tulevien vuosien korjaushankkeisiin etukäteen ja siten voi muodostaa verotusperusteisen varauksen. Asuintalovaraus on voitu vähentää pääsääntöisesti vain henkilökohtaisen tulolähteen tuloista ennen verovuotta 2020. Tulolähdejaon poistamisen myötä asuintalovarauslakiin on tullut muutos. Mikäli yhteisöllä ei ole elinkeinotoimintaa mutta sitä verotetaan yhtiömuodon perusteella EVL:n mukaan, niin siinä tapauksessa voi tehdä asuintalovarauksen. Tällöin on tehtävä selvitystyö etukäteen, harjoittaako yhteisö elinkeinotoimintaa. (Suomen Kiinteistölehti 2015; Verohallinto 2020a.)

3.6.2 Käyttämättömät ulkomaisen veron hyvitykset

Hyvitysmenetelmän avulla toisesta maasta saatuun tuloon kohdistuva kaksinkertainen verotus poistetaan. Hyvityksen määrä lasketaan tulolähdekohtaisesti. Mikäli ulkomaille suoritettujen verojen hyvitys jää käyttämättä samana verovuonna, ne voidaan vähentää seuraavien viiden vuoden aikana saman tulolähteen tuloista. Yhteisöillä, joilta henkilökohtainen tulolähde on poistettu, voi olla käyttämättömiä aikaisempien vuosien ulkomaan veron hyvityksiä ennen verovuotta 2020, jotka ovat syntyneet henkilökohtaisesta tulolähteestä. Ne vähennetään EVL-tulolähteen tulosta määrättävistä veroista vastaavassa laajuudessa viiden vuoden aikana syntymisjärjestyksessä. (Verohallinto 2020a.)

3.6.3 Konserniavustuslaki

Konserniavustuslaki on muuttunut siten, että osakeyhtiöt ja osuuskunnat, joihin sovelletaan yhtiömuodon perusteella elinkeinoverolakia, voivat antaa ja saada konserniavustusta. Elinkeinotoiminnan harjoittamista ei enää edellytetä, vaan riittää jos toimintaa verotetaan EVL:n mukaan. (Verohallinto 2020a.)

3.7 Tulkinnanvaraisuus

Tulolähdeuudistuksen tarkoituksena on poistaa tulolähdejaon välistä tulkintaongelmaa. Tulolähdejaon poistamisen myötä EVL-omaisuuslajiin lisättiin omaisuuslaji *muu omaisuus*, joka vastaa pitkälti aiemmin TVL-omaisuudeksi katsottua omaisuutta. Hallituksen esityksen lausuntoversiossa jopa käytettiin termiä ”sijoitusluonteinen omaisuus”. Kun tulolähde-

jako on poistettu eräiltä yhteisöiltä, voi kuitenkin syntyä uudenlaisia verotuksen rajausongelmia. Toisin sanoen jatkossa kyse ei ole enää tulolähdejaon välisestä ongelmasta, vaan EVL:n sisäisestä ongelmasta, tarkemmin kuuluvatko osakkeet yhtiön käyttöomaisuuteen vai muun omaisuuden omaisuuslajiin. (Kukkonen & Walden 2020, 66.)

Tämän merkitys on todella suuri käyttöomaisuusosakkeiden luovutustilanteessa. EVL 6 b §:ssä säädetään käyttöomaisuusosakkeiden verovapaista luovutuksista tiettyjen edellytyksien täytyessä (ks. 2.2.1). Toisin sanoen, jos EVL 6 b §:n edellytykset täyttyvät, luovutusvoitto on kokonaan verovapaata. Mikäli osakkeet katsotaan sen sijaan kuuluvan muun omaisuuden omaisuuslajiin, luovutusvoitto on kokonaan veronalaista tuloa. (Penttilä 2019.)

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu (KHO 2019:61) voisi olla apuna käyttöomaisuuden alan arviointiin. Tässä oikeustapauksessa oli kyse luovuttajan ja luovutettavan yhteisön välisestä yhteydestä ja annettu ratkaisu poikkesi aikaisemmista ratkaisuista.

Ratkaiseva tekijä oli 53 §, hyödykkeen käyttötarkoitus. Sen mukaan kyseinen hyödyke kuuluu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen ainoastaan, jos käyttäminen on yksinomaan tai pääsääntöisesti elinkeinotoimintaa ensisijaisesti tai toissijaisesti edistävää tarkoitusta. Näin ollen KHO ratkaisun mukaan luovutettavan osakkeet kuuluivat luovuttajan EVL-tulolähteeseen, koska ne olivat edistäneet välillisesti luovuttajan elinkeinotoimintaa.

Tätä säännöstä sovelletaan kaikenlaisiin hyödykkeisiin, kuten osakkeisiin. On siis ensin selvittävä, kuuluvatko osakkeet elinkeinotoiminnan tulolähteeseen. Mikäli ne kuuluvat, tulee seuraavaksi selvittää, mihin EVL:n omaisuuslajiin ne kuuluvat. Käyttöomaisuudella tarkoitetaan elinkeinotoiminnassa käytettäviä pysyviä vastaavia kuten maa- alueita, arvopapereita, rakennuksia, koneita ja kalustoa (EVL 12 §). Osakkeet ovat EVL 12 §:n mukaista käyttöomaisuutta, jos ne on hankittu pysyvään käyttöön elinkeinotoiminnassa. KHO:n ratkaisussa juuri katsottiin, että EVL 53 § on ensisijainen, eli ensin on ratkaistava tulolähdekysymys ja vasta tämän jälkeen voidaan soveltaa EVL 12 §:ää, eli omaisuuslajikysymystä. (Penttilä 2019.)

4 Tulolähdejaon poistamisen vaikutus verotuksessa

Tässä opinnäytetyön empiirisessä osassa tarkastellaan kuvitteellisten esimerkkien avulla, miten tulolähdejaon poistaminen vaikuttaa yhteisön verotettavan tulon laskelmaan. Esimerkeissä 4.1–4.3 on käytetty Alholan teoksesta esimerkkilaskelmia, mutta luvut on muutettu ja ratkaisu sekä taulukko on tekijän kehittämää havainnollista esitystapaa ellei toisin mainittu. Esimerkit 4.4–4.5 ovat tekijän kuvitteellisia esimerkkejä työkokemuksen perusteella.

4.1 Luovutustappioiden vähentäminen

A Oy omistaa kaksi osakehuoneistoa X ja Y, joista yhtiö saa vuokratuloja. Huoneistot ovat vuokrattuna ulkopuolisille yksityishenkilöille. Yhtiön vuokraustoimintaan on sovellettu tuloverolakia. Yhtiö on päättänyt myydä verovuonna sekä huoneistot X että Y. Osakehuoneiston X luovutushinta on 300 000 euroa ja sen hankintameno 350 000 euroa. Tästä syntyy luovutustappiota 50 000 euroa. Osakehuoneiston Y luovutushinta on 150 000 euroa ja sen hankintameno 140 000 euroa. Tästä syntyy luovutusvoittoa 10 000 euroa. Yhtiö on saanut vuokratuloja huoneistojen luovutukseen asti yhteensä 30 000 euroa. A Oy:n verotettava elinkeinotoiminnan tulos lukuun ottamatta osakehuoneistojen kauppvoja ja vuokratuloa on 35 000 euroa. (Alhola 2019, 91–92.) Esimerkkilaskemassa huomioidaan kauppvojen käsittely verovuonna 2019 sekä verovuonna 2020, jotta voidaan tehdä vertailua verovuosien välillä.

Verovuonna 2019

Osakehuoneistot kuuluvat yhtiön TVL- tulolähteeseen, joten niistä saadut vuokratulot ja huoneistojen myynnistä saadut luovutusvoitot verotetaan TVL:n mukaan. TVL-tulolähteessä luovutustappiot saa vähentää ainoastaan luovutusvoitoista ja näin ollen yhtiölle syntyy luovutustappioksi $10\,000 - 50\,000 = -40\,000$ euroa. Lisäksi yhtiön verotettavaksi EVL-tulokseksi tulee 35 000 euroa ja huoneistojen vuokratuloista tulee TVL-tulokseksi 30 000 euroa. Yhtiölle syntyy maksettavaa veroa $(35\,000 + 30\,000) \times 20\% = 13\,000$ euroa.

Verovuonna 2020

Tulolähdejaon poistamisen vuoksi A Oy:n omistamat osakehuoneistot kuuluvat muun omaisuuden omaisuuslajiin. A Oy:n kaikki tulot verotetaan yhtiömuodon perusteella EVL:n mukaan. Muuhun omaisuuteen kuuluvan osakehuoneiston luovutustappio voidaan vähentää kaikista elinkeinotoiminnan tuloista. Huoneisto Y:n luovutusvoitto sekä molemmista huoneistoista saadut vuokratulot lisätään EVL-tulokseen: $10\,000 + 30\,000 + 35\,000$ euroa

= 75 000 euroa, josta vähennetään huoneisto X:n luovutustappio 50 000 euroa. Yhtiön verotettavaksi EVL-tulokseksi tulee $75\,000 - 50\,000 = 25\,000$ euroa. Yhtiölle syntyy maksettavaa veroa $25\,000 \times 20\% = 5\,000$ euroa

Ratkaisu

Edellisistä laskelmista näkyy selkeästi tulolähdejaon vaikutuksen verotettavan tuloksen laskelmassa. Yhtiölle on syntynyt maksettavaa veroa 13 000 euroa verovuonna 2019, koska TVL 50 §:n mukaan luovutustappion saa vähentää ainoastaan luovutusvoitosta. Lakimuutoksen myötä maksettavaa veroa syntyy vain 5 000 euroa verovuonna 2020, koska yhtiön koko toiminta verotetaan EVL:n mukaan ja näin ollen muun omaisuuden luovutustappio voidaan vähentää lähtökohtaisesti kaikista elinkeinotoiminnan tuloista. Esimerkklaskelmassa verovuonna 2019 syntyneitä luovutustappioita voidaan vähentää siirtymäsäännöksen mukaan ensisijaisesti seuraavana viitenä vuonna mahdollisesti syntyneistä muun omaisuuden luovutusvoitosta.

On huomioitavaa, että muun omaisuuden hankintamenon vähentämisessä on rajoituksia. EVL 8 a §:n mukaan yhtiön osakkeiden ja avoimien yhtiön tai kommandiittiyhtiön yhtymäosuuksien luovutustappio voidaan vähentää ainoastaan muun omaisuuden luovutuksesta syntyneestä voitosta verovuonna ja seuraavana viitenä vuonna.

Taulukko 1. Vertailu tuloverolaskelma luovutustappiosta

2019			2020	
Elinkeinoiminnan tulos		35 000	Elinkeinoiminnan tulos	35 000
TVL-tulolähteen tulos				
Vuokratulot		30 000	Vuokratulot	30 000
Luovutustappio				
Y:n luovutusvoitto	10 000		Y:n luovutusvoitto	10 000
X:n luovutustappio	-50 000	-40 000	X:n luovutustappio	-50 000
Elinkeinoiminnan tulos		35 000	Elinkeinoiminnan tulos	25 000
TVL-tulolähteen tulos		30 000	TVL-tulolähteen tulos	-
Luovutustappio		-40 000	Luovutustappio	-
Tulovero		13 000	Tulovero	5 000

4.2 Tulolähteiden tappioiden vähentäminen ja siirtymäsäännökset

B Oy:llä on verovuoden 2020 alussa vähentämättä TVL-tappioita 5 000 euroa verovuodelta 2017 ja 3 000 euroa verovuodelta 2018. Sen lisäksi vahvistettu EVL-tappio 2 000

euroa verovuodelta 2017. Verovuonna 2020 elinkeinotoiminnan tulokseksi on laskettu 9 000 euroa. (Alhola 2019, 126–127.)

Ratkaisu

Lakimuutosten myötä TVL-tulolähteen tappiot, jotka ovat vielä vähentämättä 1.1.2020, voidaan vähentää elinkeinotoiminnan tulolähteen tuloista verovuotta seuraavan kymmenen vuoden aikana. Verovuoden 2020 tuloksesta vähennetään myös vähentämättä olevat TVL-tappiot syntymisjärjestyksessä: $9\ 000 - 5\ 000 - 2\ 000 - 1\ 000 = 0$ euroa. Näin ollen B Oy:n verotettava tulo on tappioiden vähentämisen jälkeen 0 euroa. Lisäksi verovuodelta 2018 TVL-tappiosta jää vähentämättä $3\ 000 - 2\ 000 = 1\ 000$ euroa.

Taulukko 2. Tulolähteiden vähentäminen

Elinkeinotoiminnan tulos 2020	9 000
TVL-tappio 2017	-5 000
EVL-tappio 2017	-2 000
TVL-tappio 2018	-2 000
Velotettava tulo	0

4.3 TVL-luovutustappioiden vähentäminen ja siirtymäsäännökset

C Oy:llä on verovuoden 2020 alussa vähentämättä TVL-luovutustappioita 80 000 euroa verovuodelta 2017. Verovuonna 2020 C Oy myy sen muun omaisuuden omaisuuslajiin kuuluvan kiinteistön Z ja tästä tulee luovutusvoittoa 60 000 euroa. Lisäksi C Oy myy sen käyttöomaisuuteen kuuluvan kiinteistön Ä ja tästä tulee luovutusvoittoa 80 000 euroa. C Oy:n verovuoden 2020 elinkeinotoiminnan tulos ennen TVL-luovutustappion vähentämistä on 75 000 euroa. (Alhola 2019, 133–134.)

Ratkaisu

Siirtymäsäännöksen mukaan TVL-luovutustappio vähennetään muun omaisuuden luovutus voitosta, eli kiinteistön Z myyntivoitosta. Vähentämättä oleva osa vähennetään käyttöomaisuuskiinteistön Ä myyntivoitosta. Tappioiden vähentämisen jälkeen elinkeinotoiminnan tappioksi tulee -5 000 euroa. Alla oleva taulukko näyttää, missä järjestyksessä luovutustappio vähennetään. Verovuoden 2020 tulos 75 000 euroa, joka sisältää Z:n ja Ä:n luovutusvoitot $60\ 000 + 80\ 000 = 140\ 000$ euroa. Näin ollen muut kulut ovat $140\ 000 - 75\ 000 = 65\ 000$ euroa. (Alhola 2019, 133–134.)

Taulukko 3. Luovutustappion vähentäminen luovutusvoitosta

Kiinteistö Z:n myyntivoitto 2020	60 000
TVL-tappio 2016	-60 000
Kiinteistö Ä:n myyntivoitto 2020	80 000
TVL-tappio 2016, loppuosa	-20 000
Muut kulut	-65 000
Elinkeinotoiminnan tulos 2020	-5 000

4.4 Konsultointiyritys D Oy

D Oy myy konsultointipalvelua. Yhtiöllä on kaksi osakasta ja yksi työntekijä. Kumpikaan osakas ei työskentele yhtiössä. Varsinaisen liiketoiminnan lisäksi yhtiö omistaa kiinteistön, joka on osakkeenomistajien vastikkeellisessa käytössä. Kiinteistö on kuulunut yhtiön henkilökohtaiseen tulolähteeseen ennen verovuotta 2020.

Osakkaat maksavat vuokramaksua 4 000 euroa/kk, joka vastaa käypää vastiketta. D Oy:lle on aiheutunut verovuonna 2020 kiinteistöön kohdistuneita hoitokuluja 30 000 euroa, joihin sisältyy edustusmenot 500 euroa ja poistot 10 000 euroa. Poistot kohdistuvat 100 %:sti kiinteistöön.

Miten D Oy:n tilanne otetaan huomioon verotuksessa 2020?

Koska kiinteistön käyttö ei vastaa elinkeinotoimintaa, se kuuluu muun omaisuuden omaisuuslajiin.

Osakkaat ovat maksaneet D Oy:lle heidän käytössänsä olevasta kiinteistöstä vastiketta, joten tämä muu omaisuus katsotaan olevan tulohankkimiskäytössä. Elinkeinoverolain (EVL 7 § 1 mom.) mukaan tulon hankkimisesta johtuneet menot ja menetykset saa vähentää. Näin ollen kiinteistöön liittyvät menot ovat vähennyskelpoisia mukaan lukien kiinteistöön kohdistuvat poistot. Huomioitavaa on, koska D Oy:n kaikki tulot verotetaan yhtiömuodon perusteella EVL:n mukaan, edustusmenoista vain puolet on vähennyskelpoisia (EVL 8 §:n 1 mom. 8 k).

Taulukko 4. Menojen vähennyskelpoisuus 1

Vuokratulot	48 000
Kiinteistön hoitokulut	-19 500
Edustusmenoista 50 %	-250
Poistot	-10 000

Miten D Oy:n verotusta käsitellään, jos kiinteistön käyttö on muuttunut vastikkeetomaksi verovuonna 2020?

Lähtötilanne on sama kuin edellisessä tapauksessa, eli kiinteistön käyttö ei vastaa elinkeinotoimintaa, se kuuluu muun omaisuuden omaisuuslajiin.

Lain mukaan ”menot ja menetykset, jotka eivät liity tulon hankkimiseen ja säilyttämiseen, ovat vähennyskelpottomia” (EVL 7 § 1 mom.). Tällaisessa tapauksessa kiinteistöön kohdistuvia menoja eikä kiinteistöstä tehtyjä poistoja saa vähentää verotuksessa (EVL 42 a §). On huomioitavaa, kun osakkaat käyttävät yhteisön omaisuutta ilman käypää vastiketta, kyseessä on peitetty osinko.

Tämän perusteella D Oy:n verovuoden 2020 tuloon lisätään saamatta jäänyt tulo. Se on tässä tapauksessa käyvän arvon määrä $4\,000 \times 12\text{ kk} = 48\,000$ euroa. Koska kiinteistöön kohdistuvien menojen yhteismäärä ei ylitä yhtiön tulona verotettavaa määrää, menot voidaan vähentää, sen sijaan poistoja ei saa vähentää.

Taulukko 5. Menojen vähennyskelpoisuus 2

Vuokratuloiksi katsottu määrä	48 000
Kiinteistön hoitokulut	-19 500
Edustusmenoista 50 %	-250
Poistot	-

4.5 Ravintola E Oy

Lähtötilanne

Ravintola E Oy harjoittaa ravintolaliiketoimintaa ja sen ravintola sijaitsee Helsingin keskustassa. Sen perustamisvuosi on 2002. Ravintola toimii vuokratiloissa. Tämän lisäksi E Oy:llä on ollut pienmuotoista sijoitustoimintaa, joka on rahoitettu elinkeinotoiminnasta syntyneillä varoilla. Sijoitusten tarkoituksena oli luoda taloudellista turvaa mahdollisille yllättäville menoille. Sijoitustoiminta on verotettu henkilökohtaisessa tulolähteessä.

Ravintola-alan kilpailu on kiristynyt viime vuosien aikana ja E Oy:n elinkeinotoiminnan tulos on ollut tappiollinen vuodesta 2017 lähtien.

E Oy:llä vahvistettuja EVL-tappioita on verovuodelta 2017 8 000 euroa, verovuodelta 2018 10 000 euroa ja verovuodelta 2019 14 000 euroa. Yhtiöllä vahvistettuja TVL-tappioita ei

ole. Yhtiön tilikausi on kalenterivuosi. E Oy:n verotettava elinkeinotoiminnan tulos lukuun ottamatta alla olevien tapahtumia on -7 000 euroa.

E Oy:n merkittävät tapahtumat verovuonna 2020

1. Tammikuussa ravintolan keittiössä tapahtui vesivahinko. Ravintola jouduttiin sulkemaan kuukaudeksi remontin vuoksi. Vakuutusyhtiö maksoi keskeytysvahingon korvauksena 20 000 euroa.

Tulon laaja veron alaisuus on elinkeinoverolain peruseriaate. EVL 50 §:n perusteella vakuutusyhtiön maksama keskeytyskorvaus on E Oy:n veronalaista tuloa.

2. Edellä mainitun remontin valmistuttua ravintoa avasi ovensa helmikuussa, mutta koronaepidemian vuoksi ravintola joutui sulkemaan ajalla 1.4.–19.4. Ravintola päätettiin avata 20.4., mutta myynti laski merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna. Yhtiö sai kesällä ELY-keskukselta 6 000 euron suuruista avustusta.

Elinkeinotoiminnassa rahana saadut tulot ovat veronalaisia tuloja (EVL 4 §).

3. E Oy:n osakkeenomistaja on hänen liikekumppaninsa kanssa perustanut matkailualan yrityksen Y Oy:n vuonna 2005. E Oy:n omistusosuus Y Oy:stä on 50 % ja hankintameno 2 000 euroa. Y Oy:n osakkeet kuuluvat yhtiön kirjanpidossa käyttöomaisuuteen. Liikekumppanin jäätyä eläkkeelle vuonna 2018, Y Oy:llä ei ole enää ollut elinkeinotoimintaa. Alkukeväällä Y Oy:n osakkaat päättivät siten, että yhtiö asetetaan vapaaehtoiseen purkamiseen. Syksyllä 2020 Y Oy:n purkautumisesta ilmoitettiin kaupparekisteriin. Y Oy:n lopputilityksen jälkeen E Oy sai jako osan 10 000 euroa.

Kun yhtiö lopetetaan, yhtiö luovuttaa osakkeenomistajille sen varallisuutensa. Purkautuminen on verotuksessa vaihtoon rinnastettava luovutus sekä purkautuvalle yhtiölle että osakkeenomistajalle. Tämä tarkoittaa sitä, että osakas luovuttaa hänen omistamansa osakkeitaan purkautuvalle yhtiölle ja hän saa vastikkeeksi omistustaan vastaavan jako-osuuden. Luovutusvoiton määrä lasketaan siten, että jako-osuudesta vähennetään osakkeiden hankintameno. Verotuksessa tästä käytetään nimitystä purkuvoitto. (Verohallinto 2020c.)

Purkautuvan yhtiön osakkeet voivat kuulua osakkeenomistajan TVL-, EVL- tai MVL-tulolähteeseen. Jos osakkaan verotuksessa sovelletaan EVL 1 §:n perusteella, sovelletaan EVL:n tulon veronalaisuutta ja hankintamenon vähennyskelpoisuutta koskevia säännöksiä riippuen osakkeiden omaisuuslajista. Purkautuvan yhtiön osakkeet voivat olla osakkaan rahoitus, vaihto-, sijoitus tai käyttöomaisuutta. (Verohallinto 2020c.)

Jako-osuus 10 000 – osakkeiden hankintameno 2 000 = purkuvoitto 8 000 euroa.

4. E Oy:n sijoittama rahasto maksoi joulukuussa tuottoa 5 000 euroa.

Tulolähdejaon poistamisen vuoksi E Oy:n omistamat arvopaperit ja sijoitusrahasto kuuluvat muun omaisuuden omaisuuslajiin. E Oy:n kaikki tulot verotetaan yhtiömuodon perusteella EVL:n mukaan.

5. E Oy: on aikoinaan antanut entiselle osakkeenomistajalle 1 000 euron suuruista lainaa. Joulukuussa yhtiö sai ilmoituksen, että hän kuoli koronaan, eikä enää ole mahdollista saada rahaa takaisin.

Koska kyseinen laina ei kuulu yhtiön elinkeinotoimintaa, se kuuluu muun omaisuuden omaisuuslajiin. Muussa kuin tulonhankkimistarkoituksessa annetun saamisen menetys on verotuksessa vähennyskeltotonta (EVL 16 §: 10 k).

6. Joulukuussa kävi ilmi, että E Oy:n entiselle osakkeenomistajalle työntekijä oli kavaltanut ravitolan käteiskassasta 1 500 euroa. Tästä tehtiin välittömästi rikosilmoitus poliisille.

Elinkeinoverolain (EVL 7 § 1 mom.) mukaan tulon hankkimisesta johtuneet menot ja menetykset saa vähentää. Rahoitusomaisuuteen kohdistuvat kavalluksesta johtuneet menetykset ovat siten verotuksessa vähennyskelpoisia (EVL 17 §).

Taulukko 6. E Oy:n verotettavan tulon laskelma

Elinkeinotoiminnan tulos 2020	-7 000
Vakuutuskorvaus	20 000
Saadut avustukset	6 000
Purkuvoitto	8 000
Sijoitusrahaston tuotto	5 000
Vähennyskelvoton meno	1 000
Kavallus	-1 500
Elinkeinotoiminnan tulos 2020	31 500
EVL-tappio 2017	-8 000
EVL-tappio 2018	-10 000
EVL-tappio 2019	-13 500
Velotettava tulo 2020	0

Vuoden 2019 tappiosta 500 euroa jää vähentämättä.

5 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten osakeyhtiöiden tulolähdejaon poistaminen vaikuttaa veroukseen. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Tietoperusta rakennettiin ammattikirjallisuudesta, artikkeleista, lainsäädännöistä ja viranomaisohjeista. Opinnäytetyö pyrittiin kirjoittamaan selkeästi ja käytännönläheisesti.

5.1 Opinnäytetyön tulokset

Opinnäytetyön tuloksena on havainnollisia esimerkkejä uudistuksen käytännön merkityksestä verotuksessa. Opinnäytetyön perusteella voidaan sanoa, että tulolähdejaon poistamista on toivottu jo kauan ja se on yrityksille hyödyllinen uudistus. Tulolähdeuudistuksen myötä suurimmalla osalla osakeyhtiöistä on vain yksi tulolähde ja sen sisällä syntyneet voitot ja tappiot kuittaantuvat. Tyypillinen esimerkki on ulkopuolisille tahoille vuokrattu kiinteistö tai huoneisto, jotka ennen kuuluivat TVL-tulolähteeseen. Lakimuutoksen myötä yhtiömuodon perusteella osakeyhtiön vuokraustoimintaan sovelletaan EVL:a, mikä mahdollistaa kiinteistöjen sekä osakehuoneistojen luovutustappioiden vähentämisen elinkeinotoiminnan tuloksesta.

Työn empiirisessä osassa tarkasteltiin, miten tulolähdejaon poistaminen vaikuttaa yhteisön verotettavaan tuloon. (Ks. 4.1.) Tulolähdejaon poistaminen on yhteisölle, erityisesti pk-yrityksille, likviditeetin kannalta suuri helpotus. Lisäksi uudistus vähentää hallinnollista taakkaa ja viranomaista työtä. Olen itse kokenut, että tulolähdejaon poistaminen on huomattavasti selkeyttänyt sellaisten osakeyhtiöiden verolaskelmia, johon kuului kaksi tulolähdetä ennen verovuotta 2020.

5.2 Jatkotutkimusehdotukset

Tätä tutkimusta tehdessä vuodelalussa 2021, on käytännössä vasta toinen verovuosi, kun tulolähdejaon poistamisesta johtuvia lakimuutoksia sovelletaan. Lisäksi suurin osa yhteisöistä kokee tulolähdejaon poistumisen tehdessään tilinpäätöstä 2020, koska niiden tilikausi on kalenterivuosi. Todelliset vaikutukset sekä ongelmat tulisivat esiin muutaman vuoden kuluttua. Siksi olisi hyvä tutkia jatkossa, miten tulolähdejako tuo uutta oikeuskäytäntöä ja uusia käytännöllisiä ohjeita erityisesti vuokraustoimintaan ja omaisuuden tulkinnaan liittyvissä tapauksissa.

5.3 Lopuksi

Tätä kirjoittaessa noin vuosi sitten alkanut koronakriisi vaikuttaa edelleen Suomeen ja maailmaantalouteen, mikä uhkaa suistaa konkurssiin taloudellisissa vaikeuksissa olevia yrityksiä, mutta myös hyvin toimivia yrityksiä.

Tähän mennessä yrityksille on tarjottu erilaisia tukia ja lisäksi verojen maksujärjestelyjä. Mielestäni tulolähdejaon poistamisen ajoitus sattui osumaan juuri oikein, koska se voi auttaa yritysten likvideettiongelmaa. Tällä hetkellä yrityksille suunnatun kustannustuen toinen kierros on käynnistynyt. Nähtäväksi jää, miten valtio onnistuu estämään konkurssivyöryä.

Tammikuussa 2021 on tullut hieno uutinen, että tammikuun lopussa päättyvää väliaikaista konkurssilakia muutetaan jatkumaan helmikuun alusta syyskuun loppuun, jotta voidaan välttää ennenaikaisia konkursseja (Intrum 2021.).

Lähteet

Alhola, K. 2016. Tulolähdejako-ongelmat ja ratkaisut käytännössä. Opinahjo. Luettavissa: <https://opinahjo.fi/wp-content/uploads/2015/04/20160322-Tulol%C3%A4hdejaon-ongelmat-ja-ratkaisut.pdf>. Luettu:15.11.2020.

Alhola, K. 2019. Tulolähdejaon poistamisen vaikutukset. Onlineseminaari. Eduhousen Opinahjossa. 25.10.2019.

Andersson, E. & Penttilä, S. 2014. Elinkeinoverolain kommentaari. Talentum Media Oy. Helsinki.

HE 257/2018 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain, tuloverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.

Intrum 2021. Konkurssilakiin uusi väliaikainen muutos 1.2. alkaen - velalliselle lisääaikaa maksuasioiden järjestelyyn. Luettavissa: <https://www.intrum.fi/fi/ratkaisut-yrityksille/uutiset/blogit-ja-artikkelit/artikkelit/uusi-valiaikainen-muutos-konkurssilakiin/>. Luettu:31.1.2021.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kukkonen, M. & Walden, R. 2020. Elinkeinoverolaki käytännössä. Alma Talent Oy. Helsinki.

Kukkonen, M. & Walden, R. 2016. PK-konsernin verosuunnittelu. Alma Talent Oy. Helsinki.

Kulovaara, V. 2013. Liiketoiminta vai ei? EVL:n ja TVL:n rajanvetokriteerit pk-yrityksissä. Edita Publishing Oy. Helsinki.

KHO 2000/2885

KHO 1988-B-508

KHO 2019:61

Laki elinkeinotulon verottamisesta 360/1968

Laki verotusmenettelystä 1558/1995

Maatalouden tuloverolaki 543/1967

Myrsky J. & Malmglén M. 2020. Elinkeinotulon verotus. Alma Talent Oy. Helsinki.

Myrsky J. & Räbinä T. 2014. Henkilökohtaisen tulon verotus. Talentum Media Oy. Viro.

Ojala, M. 2020. Tulolähdejako poistuu osakeyhtiöiltä ja eräiltä muilta yhteistöiltä. Tilisanomat. Luettavissa: <https://tilisanomat.fi/verotus/tulolahdejako-poistuu-osakeyhtiöilta>. Luettu:20.2.2021.

Ossa, J. 2020. Tuloverolaki käytännössä. Alma Talent Oy. Helsinki.

Penttilä, S. 2019. Käyttöomaisuusosakkeiden verovapaa luovutus. Tilisanomat.fi 4/2019. Luettavissa: <https://tilisanomat.fi/lakiratkaisut-ja-suositukset/kho-ja-kvl-tulovero-tus/kayttoomaisuusosakkeiden>. Luettu:25.1.2021.

Salakka, N. 2019. Yhteisöjen tulolähdejaon muutokset. Luettavissa:<https://www.vero.fi/globalassets/tietoa-verohallinnosta/esitys--ja-opetusmateriaalit/verkkoseminaarit/verkkoseminaari-11.12.2019-yhteis%C3%B6jen-tulol%C3%A4hdejaon-poistaminen.pdf>. Luettu: 5.1.2021.

Suomen Kiinteistölehti 2015.Taloyhtiö – säästä korjauksiin oikein, varo sudenkuoppa! Luettavissa:<https://www.kiinteistolehti.fi/taloyhtio-saasta-korjauksiin-oikein-varo-sudenkuoppia/>. Luettu :10.1.2021.

Suomen Taloushallintoliitto ry 2017.Tulolähdejako aiheuttaa ongelmia ja kustannuksia - pitää poistaa. Luettavissa: <https://taloushallintoliitto.fi/ajankohtaista/tulolahdejako-aiheuttaa-ongelmia-ja-kustannuksia-pitaa-poistaa-03022017>. Luettu:3.10.2020.

Timperi H. 15.1.2020. Tulolähdejaon muutokset uudistavat verotuksen. Luettavissa: <https://www.azets.fi/blogi/tulolahdejaon-muutokset-uudistavat-verotuksen-mutta-miten/>. Luettu: 3.1.2021.

Tuloverolaki 1535/1992

Vetohallinto 2019. Syventävät vero-ohjeet. Yritystoiminta, tulonhankkimistoiminta ja harrastustoiminta henkilöverotuksessa. Antopäivä 25.1.2019. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/73274/yritystoiminta-tulonhankkimistoiminta-ja-harrastustoiminta-henkil%C3%B6verotuksessa/>. Luettu: 3.10.2020.

Verohallinto 2020a.Syventävät vero-ohjeet. Eräiden yhteisöjen tulolähdejaon poistaminen.Antopäivä.1.1.2020. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/77302/er%C3%A4iden-yhteis%C3%B6jen-tulol%C3%A4hdejaon-poistaminen2/>. Luettu: 3.10.2020.

Verohallinto 2020b. Syventävät vero-ohjeet. Peitelty Osinko. Päivitetty 12.10.2020. Luettavissa:<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48147/peitelty-osinko6/#:~:text=5%20Peitellyn%20osingon%20m%C3%A4%C3%A4r%C3%A4%20ja,ansio>

tuloa%20ja%20yhteis%C3%B6ll%C3%A4%20veronalaista%20tuloa.&text=Peitel-
lyn%20osingon%20veroseuraamuk-
sista%20s%C3%A4%C3%A4det%C3%A4n%20VML,n%203%20ja%204%20mo-
menteissa/ Luettu: 15.1.2021.

Verohallinto 2020c. Syventävät vero-ohjeet. Osakeyhtiön purkautuminen verotuksessa.
Antopäivä 1.1.2020. Luettavissa: [https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-haku-sivu/60312/osakeyhti%C3%B6n-purkautuminen-verotuksessa2/#2.2-purkautuvan-yhti%C3%B6n-osakkaan-\(jako-osan-saaja\)-verotus](https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-haku-sivu/60312/osakeyhti%C3%B6n-purkautuminen-verotuksessa2/#2.2-purkautuvan-yhti%C3%B6n-osakkaan-(jako-osan-saaja)-verotus) / Luettu:15.1.2021.